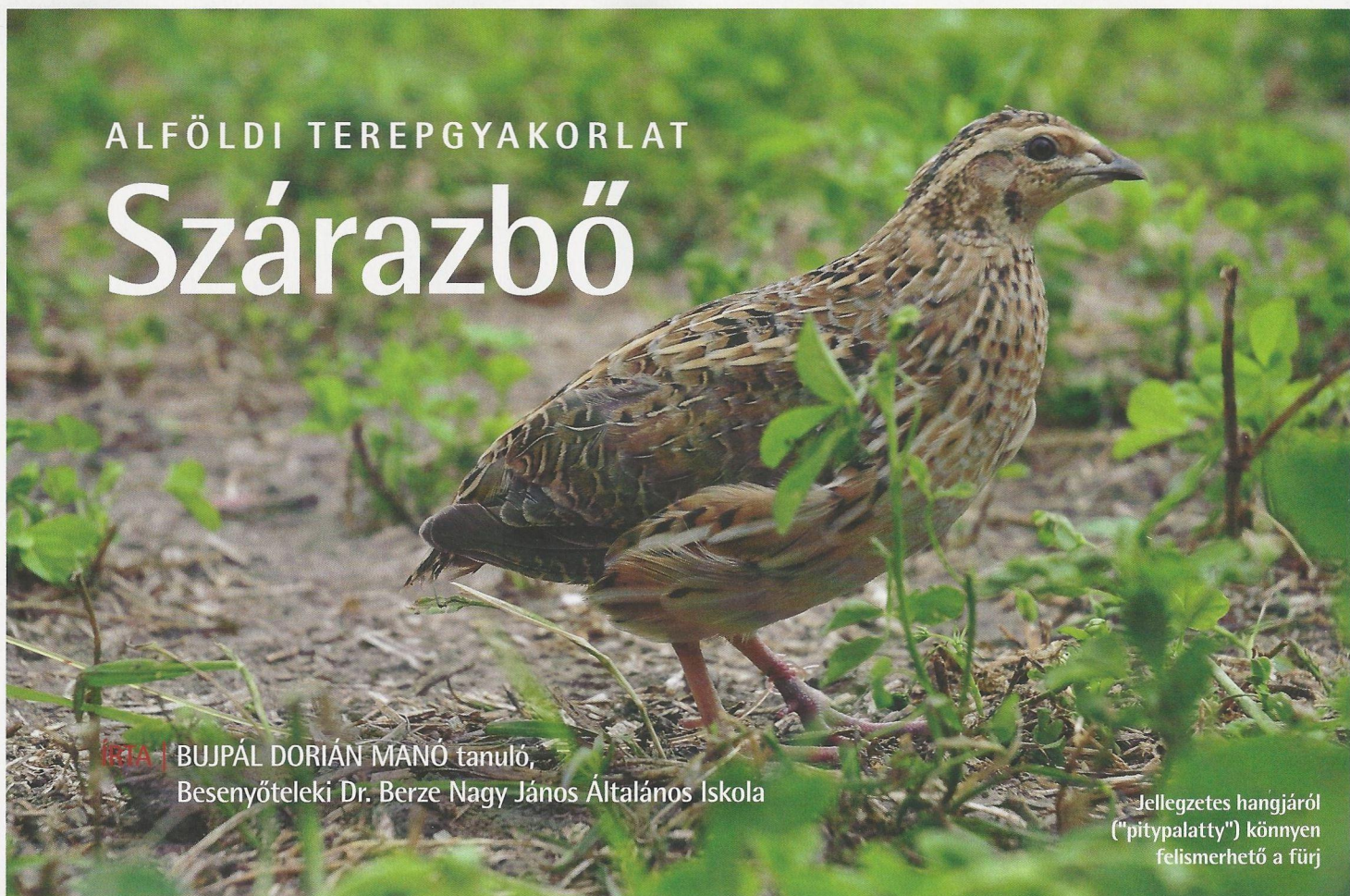

ALFÖLDI TEREPGYAKORLAT

Szárazbő

RTIA | BUJPÁL DORIÁN MÁNÓ tanuló,
Besenyőteleki Dr. Berze Nagy János Általános Iskola

Jellegzetes hangjáról
("pitypalatty") könnyen
felismerhető a fűrj

A sordély fákkal, bokrokkal tarkított
művelt földeken is látható

Közgazgatásilag a Heves megyei Átányhoz tartozó térség neve is beszédes: arról tájékoztatja az arra járó idegent, hogy szárazabb években is jó, bőséges itt a termés. Annak ellenére így van ez, hogy hazánk egyik legszárazabb táján járunk, ahol mind a felszín alatti, mind a felszín feletti vizekben nagy hiány mutatkozik.

Az alföldi táj arculatát a holocénkorban a Laskópatak áradásai egyengették szinte simára. Ahol a talajvíz a felszín közelében van, ott bepárlódik, koncentráldódik ásványos-tartalma, és jellegzetes szolonyec típusú talaj alakul ki.

Vizsgálódásaim helyszínén a gyepek növényvilága fajokban szegény, de mégis nagyon értékes, mert csak néhány, jó alkalmazkodási képességű faj képes elviselni e szélsőséges körülményeket. A kisebb-nagyobb mozaikokban más-más növény él, szinte felosztották egymás között a területet. A mélyebb részeken a szélsőséges vízviszonyokhoz alkalmazkodó szálas, aszályhoz is edződött réti ecsetpázsit borítja a felszínt. A szikrázó tavaszi napsütésben lila portokjain megcsillan a napfény. A magasabb térszínen réti perjét vagy az ennél is alacsonyabbra növe veresnadrág csenkeszt ringatja a szél.

A gyepek legmélyebb, süppedős talaján májusban a mocsári nőszirm virít. Virágait bundás bogarak falatozzák, ilyenkor nem érlel termést. Növényhatároló barangolásaim során megcsodálhattam az augusztusban már virágzó sziki sóvirágot. Olyan védett növények is élnek itt, mint a nyúlánk sárma és az ősz szinompáját kiteljesítő sziki őszirózsa.

Két évben is Tóth László természetvédelmi szakember segítségével madárszámlálást is végeztem ezen a területen. A madarak különösen

arra kerestem választ, hogy előnyös élőhely-szerkezetben élnek-e szárnyas védenceim

alkalmasak a természeti állapotot befolyásoló folyamatok vizsgálatára, mert egyszámuk alakulása már idejekorán jelzi a kedvező vagy a kedvezőtlen változásokat. Vizsgálódásaim során arra a kérdésre kerestem választ, hogy előnyös élőhelyszerkezetben élnek-e szárnyas védenceim. A mintavételi kvadrátban (2,5x2,5 kilométeres négyzethálóban) huszonöt lehetséges megfigyelési pontot jelöltünk ki. Közülük jómagam választottam ki azt a tizenötöt, ahol a tényleges adatgyűjtést végeztem. Minden megfigyelési ponton öt percet tartózkodva távcsővel állapítottam meg a száz méter sugarú körben

felbukkanó madárfajok számát. A látottakról azonnal feljegyzést készítettem. A felmérést a madarak legaktívabb időszakában, reggel 5 és délelőtt 10 óra között végeztem.

Most reggel 6 óra van. Előttünk a végtelen Alföld, mögöttünk a hajnali párába burkolódzó Mátra vonulata látszik. A szememmel és a távcsővel pásztázom a környéket, és a fülemet fedve igyekszem elérni, hogy semmi se kerülje el a figyelmemet. Ez jó módszer az élőhely vallatására, mivel az énekesmadarak hangja oly jellegzetes, hogy éneküket hallgatva is megállapítható faji hovatartozásuk.

Az első reggeli vendégünket, a *mezei pacsirtát* éppen így sikerült felfedeznünk: „Dalt zengve repül fel, zeng a magasban, hallgat leesőben” – írta *Arany János*. Ezen a helyen hat példányukat, ugyanennyi *sárga billegetőt* és *négy rozsdás csukot* sikerült beazonosítani. Irány a következő kijelölt megfigyelési pont.

A szárazbői urak egykori közlekedési eszközét, a kólát modern terepjáróra cseréltük fel, így hamar megérkeztünk. Az újabb megfigyelési pont a gyeperedvesebb részén van, de a száz méter sugarú kör egyik része búzatáblába ér.

a nemrég visszatérő fűrj hangjára lettem figyelmes

A búzában a nemrég visszatérő *fűrj* hangjára lettem figyelmes.

Az általam legjellemzőbbnek tartott négy vizsgálati pont eredményeit táblázatban foglaltam össze. Legnagyobb számban mezei pacsirtával, sárga billegetővel, *sordélyllyal* és fűrjvel hozott össze a véletlen. A felméréseim megerősítették azt a várakozásomat, hogy a természetközeli élőhelyek elsődleges életteret nyújtanak a vizsgált fajok számára, ezért megóvásuk, védelmük nagyon fontos az élővilág megőrzése szempontjából.

Vizsgálódási területemen kiemelkedően kedvező az ugar, a gyeperedvesebb részén a pillangósokat magában foglaló földterület aránya is. E kultúrák növelése előnyösen hathat bizonyos védett fajok népességének alakulására. Ezért is szorgalmazzák a gazdák számára az agrár-környezetgazdálkodásban fontos alföldi madárelőhely-fejlesztési programhoz való csatlakozást.

Megfigyeléseim során az élőhelyeken több óra telt el, de az időnek itt nincs súlya. Csak múltja van és emléke, amelyet meg kell őrizni utódaink számára.

A 2016. évi Herman Ottó-verseny díjazott kiselőadása.

A sík vidéki nedves réteken, legelőkön tanyázó sárga billegető neve is feljegyzésre került
FOTÓK | BÉCSY LÁSZLÓ

Vizsgálataim egyik helyszíne a mocsári nőszirmos volt

